

BİLGİ KARTI 3

GÜVENLİ İNŞAAT

YÜKSEKTE ÇALIŞMA EKİPMAN SEÇİMİ

Hangi Faktörler Dikkate Alınmalı?

Çalışma alanına ilişkin koşullar

Yürütülecek faaliyet için ne tip bir ekipman kullanılacağına karar verilirken aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurulmalıdır:

- Eğim ve kötü zemin koşulları,
- Çalışma alanındaki engeller (Örneğin çelik yapılar, sarkmış/asılı malzemeler vb.),
- Kırılgan yüzeyler,
- Zemine gelen yükler.

Erişilecek mesafe

Eğer yük taşınıyorsa, yüksek yerlere erişim amacıyla portatif (seyyar) merdivenlerin kullanılması uygun değildir. Bu merdivenler yerine yükseltilebilir iş platformlarının veya içten merdiveni olan erişim kulelerinin kullanımı tercih edilmelidir.

Kullanım sıklığı ve süresi

Uzun süren veya düzenli olarak yapılan işlerde düşmeye karşı alınacak tedbirler daha yüksek standartlar gerektirir. Örneğin kule iskeleler veya yükseltilebilir platformlar merdivenlere göre daha uygundur. El merdiveni veya ev tipi merdivenler gibi basit araçlar ise kısa süreli işler için daha uygun olabilir. Bir ampul değiştirmek için platform veya iskele kullanılması, iş çok kısa süreceğinden mantıklı olmayabilir. Ancak asma tavan aydınlatması için çok sayıda ampul veya floresan lamba takılacak ve iş uzun sürecekse iskele veya platform kullanımı daha uygun olacaktır.

Muhtemel bir düşmenin mesafesi ve sonucu

Eğer güvenlik ağları veya hava yastıkları kullanılacaksa, düşme mesafelerinin fazla olduğu durumlarda bu ekipmanlar etkili olmadıklarından çalışma seviyesine mümkün olduğunca yakın olmalıdırlar.

Eğer düşmeyi durdurma sistemi kullanılması zorunluysa, çalışanın alt seviyedeki herhangi bir engele veya zemine çarpmadan askıda kalması için yeterli mesafenin olduğundan emin olunmalıdır.

Tahliye ve Kurtarma

Düşmeyi durdurma sistemi kullanılması zorunluysa, çalışanın askıda kalması ihtimaline karşı bir kurtarma planı hazırlanmış olunmalıdır.

Kurulum ve söküm

Bir iş ekipmanı seçilirken yalnızca kullanım sırasındaki değil bütün aşamalardaki riskler göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin bir çalışanın çatıda tamirat yapabilmesi amacıyla geçici kenar koruma sistemi kurulumu ve bunun için de iki veya daha fazla çalışanın erişim kulesi kurarak yüksekte çalışması gerekebilir. Daha fazla çalışanın riske girmesini önlemek için çalışanın sepetli vinç kullanarak işini platform üzerinden güvenli şekilde yapması sağlanabilir.

Kırılğan çatı levhalarında risk çok daha büyüktür. Bu yüzeylerin üstünde veya yakınında çalışmaktan kaçınılmalıdır. Örneğin akan bir tavan penceresinin tamirinde mümkünse erişim kulesi veya yükseltilebilir platform kullanılmalıdır. Böylece herhangi bir iş ekipmanının çatıda kurulumu ve sökümüyle ilgili riskler tamamen ortadan kaldırılmış olacaktır.

Hangi ekipmanın kullanılacağına nasıl karar verilir?

Kişisel koruma tedbirlerden ziyade toplu koruma tedbirlerine öncelik verilmelidir.

Toplu koruma nedir?

Toplu koruma ekipmanı, düzgün bir şekilde kurulması şartıyla çalışma esnasında herhangi bir çalışan müdahalesi gerektirmeyen ve birden fazla çalışanı koruyabilen ekipmandır. Bu ekipmana düşmeyi önleyen korkuluklara sahip erişim kuleleri, yükseltilebilir platformlar ve iskeleler ile düşme sonucu zararları azaltan güvenlik ağları ve hava yastıkları örnek olarak verilebilir.

Kişisel koruma nedir?

Kişisel koruma ekipmanı, sadece kullanıcıyı koruyan ve doğru bir şekilde korunmak için kuşanma, ayarlama gibi kullanıcı tarafından eylemler gerektiren ekipmandır. Düşmeyi önleyen hareketi kısıtlayıcı ekipman ile düşme sonucu zararları azaltan düşmeyi durdurma ekipmanı örnek olarak verilebilir.

Neden toplu koruma tedbirlerine öncelik verilmelidir?

Toplu koruma tedbirlerinin birçok avantajı vardır. Kullanımının daha kolay olması, çalışma alanında risk altındaki herkesi koruması en belirgin avantajlarıdır. Bakım ve kullanıcının eğitimi gibi konularda da daha az çaba gerektirir.

Kişisel koruma tedbirlerinin ise bazı dezavantajları vardır. Bu dezavantajlara ciddi bir eğitim ve bakım gerektirmeleri ile sadece kullanıcıyı korumaları örnek olarak verilebilir.

Uygulamada nasıl hareket edilmeli?

İşyerinde düşmeye karşı koruma tedbirleri alınırken aşağıdaki hususlar dikkate alınmalıdır:

- Hareketi kısıtlayıcılar (kişisel düşmeyi önleyici) yerine erişim kulesi/mobil iskele (toplu düşmeyi önleyici) tercih edilmeli,
- Düşmeyi durdurma sistemi yerine hava yastıkları tercih edilmeli,
- Hava yastıkları düşmeyi önlemediği sadece düşme neticesindeki zararları azalttığı için hava yastığından önce düşmenin önlenmesi hareketi kısıtlayıcılar tercih edilmelidir.

Aşağıdaki tabloda hangi ekipmanın toplu veya kişisel koruma sağladığı ve hangilerinin düşmeyi önlediği veya yaralanma riskini azalttığı gösterilmektedir. Tabloda vurgulanmış olan düşmeye karşı toplu koruma ekipmanının kullanımına daima öncelik verilmelidir.

	TOPLU	KİŞİSEL
Düşmeyi önleyici ekipman	Korkuluklar, iskele sistemleri, erişim kuleleri, sepetli vinçler, makaslı kaldırmalar, basamaklı platformlar	Hareketi kısıtlayıcı sistemler
Düşmenin zararlarını azaltan ekipman	Hava yastıkları, güvenlik ağları	Düşmeyi durdurma sistemleri
Ne düşmeyi önleyen ne de zararlarını azaltan ekipman	El merdivenleri, ev tipi merdiven	

Başka neler yapılabilir?

Ekipmanı seçen, kullanan, kurulumunu ve denetimini yapan kişilerin bütün bilgilere (üretici tarafından sağlanmış, diğer teknik bilgi vb.) eriştiklerinden, gerekli eğitimleri aldıklarından ve konusunda yetkin olduklarından emin olunmalıdır. Ayrıca ekipmanın düzenli olarak kontrol edilip incelenmesi ve bakımlarının yapılması sağlanmalıdır.